

52
29/10/96
22.10.1996

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

София 22 октомври 1996 г.

НА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

№ 11029/96.

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

V-14
22.10.96 г.

СТАНОВИЩЕ

от Главния прокурор на Република България

по к.д. № 19/1996 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИИ СЪДИИ,

В съответствие с определението Ви от 24.09.1996 г. по к.д. № 19/96 г. изразявам становище по съществото на делото образувано по искане на група народни представители за установяване противоконституционността на редица разпоредби от Закона за радио и телевизия /ЗРТ/.

От съществено значение за решаване на поставените с искането въпроси, респ. за формиране на становище по тях, е съобразяването с РКС №№ 16/95 г., 24/95 г. и 7/96 г.

Не е случайно обстоятелството, че в самата Конституция е предвидено материята за БНТ и БНР да се уреди със закон. Очевидно е търсене законова гаранция за осигуряване независимостта на медиите в организационно, структурно, кадрово, програмно и финансово отношение и създаване на прегради срещу въздействието на държавни, политически и

други фактори върху тях. Упражняването на такова въздействие от страна на държавни органи би съставлявало проява на цензура по смисъла на чл.40, ал.1 от Конституцията. Само по този начин ще се осигурят гаранции за правото на обществото да получава пълна, плуралистична и балансирана информация.

Във връзка с по-нататъшните констатации трябва да се имат предвид и част от мотивите на конституционното решение за основанията за ограничения изведени от тълкуването на разпоредбите на чл.39 - 41 от Конституцията, и именно класификацията на конкуриращите се с комуникационните други конституционно защитени права, както следва:

- от гледище на защита на конституционно установения ред /чл.39, ал.2 и чл.40, ал.2/;
- за защита на националната сигурност /чл.41, ал.1/;
- запазване на обществения ред и превенция на престъпността /чл.39, ал.2, чл.40, ал.2 и чл.41, ал.1/;
- защита на репутацията и правата на другите граждани /чл.39, ал.2, чл.40, ал.2, чл.41, ал.1, чл.41, ал.2/;
- съображения за запазване на тайна /чл.41, ал.2/

Съображенията ми по конкретните текстове са следните, по номерацията на искането:

По т.1 - Основателно се явява противоречие с разпоредбите на Конституцията на предвиденото в чл.3, ал.1 ограничение за "незаконно разгласяване на информация". Макар и спадащо към горната класификация, същото е дадено твърде общо и създава възможности за неправомерно спиране на информация. В този смисъл е и препоръката в края на диспозитива на конституционно решение № 7/96 г. за законово регламентиране на хипотезите, когато информацията съставлява държавна или друга тайна и съществуват основания за опазването ѝ.

По т.2 - Основателно е искането за обявяването на противоконституционност чл.4, т.1, 6 и 7 от закона, които въвеждат като принцип "неизползването на радио - и телевизионните програми за психическо

въздействие". Подобно въздействие цели всяко изразено в комуникационния обмен мнение и няма конкретна забрана в Конституцията за него. Останалите два текста противоречат на цитираните по-горе конкуриращи с комуникационните права - защита на конституционно установения ред и национална сигурност, на морала и превенция на престъпността.

По т.3 - Създаването на специализиран държавен орган в лицето на Националния съвет за радио и телевизия само по себе си представлява нарушение на забраната за намеса на държавата чрез органите ѝ във функционирането на масмедииите. Чл.8, ал.2 и чл.9 от Закона за радиото и телевизията практически уреждат създаването на орган на бюджетна издръжка, с участие на някои от представителите на властите /президент, изпълнителна и законодателна власт/, като по този начин нарушават конституционния принцип за равнопоставеност на властите от една страна, а от друга страна му дават статут на държавен орган на бюджетна издръжка с неоправдано широки и опасни за личните и обществени права и интереси функции в комуникационната система.

По т.4 - Разпоредбите на чл.15 от закона за становище от страна на Националния съвет за радио и телевизия в режима на концесии и лицензии е допълнително ограничение към въведените вече законодателно изисквания за участниците в комуникационния обмен и противоречи на чл.39, ал.1 от Конституцията.

По т.5 - Цензура по смисъла на конституционното решение е официалното вмешателство на Националния съвет за радио и телевизия в работата на масмедииите, съдържащо се в текстовете на чл.19, чл.75, ал.3, чл.80 и чл.85, ал.1 от закона за утвърждаване и одобряване на промени в програмните документи.

Предвид изричната забрана на чл.40, ал.1 от Конституцията, намирам горните текстове за противоконституционни.

По т.6 - Необосновано е искането за обявяване противоконституционност на чл.22 от закона. Официален език в страната е

българският и с оглед цялостната редакция на текста има възможности за извършване на предавания и на други езици.

По т. 7 - Текстът на чл.25, ал.2 "в коментара фактите не могат да се представят едностранчиво", чл.26 "радио-и телевизионните организации не могат да извършат от свое име политическа пропаганда" и чл.28 - "не се допуска включването в програмите между 6.00 и 23.00 часа предавания, които биха могли да застрашат психическото, физическото и нравственото развитие на децата и подрастващите" са с твърде широки граници, без конкретни критерии и създават предпоставки за евентуални ограничения и нарушения на комуникационните права. Намирам искането за обявяване противоконституционност за основателно.

По т.8 - Текстът на чл.32, ал.1 от закона възпроизвежда едно от основанията за ограничения посочени в мотивите на конституционното решение "защита на репутацията и правата на гражданите". Считам, че забраната в текста е от компетентност на съдебната власт /чл.40, ал.2 от Конституцията/, който проблем не е решен все още законодателно.

По т.9 - Неоправдано се явява монополизирането на продуцентската дейност за един голям и важен дял предавания - информационни, икономически и политически с чл.65, ал.3 от закона. От друга страна текстът е в нарушение на 39, ал.1 и чл.41, ал.1 от Конституцията.

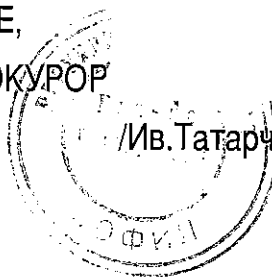
По т.10 поддържам изразеното в искането ми до Вас, образувано като к.д. № 20/96 г. и присъединено към к.д. № 19/96 г.

По т.11 - Намирам за необосновано и противоречащо на разпоредбите на чл.39, ал.1 и чл.41, ал.1 изискването на чл.74 от закона за право на разпространяване с национален и обхват на места над 100 х.жители само за акционерни дружества с поименни акции. Останалите текстове: чл.72, чл.73 и чл.78 са свързани с изискванията на Закона за концесиите, Закона за съобщенията, спецификата на дейността по разпространение на радио- и телевизионните програми /стопанска дейност/, и непротиворечат на конституционните принципи и норми.

По т.12 - Предвидената с чл.88, 89 от закона контролна и принудително административна дейност от Националния съвет за радио и телевизия е цензура в дейността на масмедииите. Тя накърнява и застрашава независимостта и автономността на средствата за информация в противоречие на чл.40, ал.1 от Конституцията. Недопустимо е разширяването на органите и средствата за въздействие извън изрично упоменатите в чл.40, ал.2 от Конституцията, както се обявява в диспозитива на цитираното конституционно решение № 7/96 г.

С УВАЖЕНИЕ,
ГЛАВЕН ПРОКУРОР

/Ив.Татарчев/

ВП